7/2241 -4-

622

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

SAYI :KDD.SÖ.1.01/ 2384 .../07/2000
KONU:Yazılı Soru Önergesi 21 TEMMUZ 2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

İLGİ :22.06.2000 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2241-6073/14613 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınız ekinde gönderilen Ankara Milletvekili Sayın Saffet Arıkan BEDÜK'e ait 7/2241-6073 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin bakanlığımız görüşleri ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

H. Y. Gökalp
Prof. Dr. Hüsnü Yusuf GÖKALP
Bakan

EKLER:
EK - 1 Görüş (1 adet - 6 sayfa)

7/2241 -5-

623

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi : Saffet Arıkan BEDÜK
Ankara Milletvekili

Esas No : 7/2241-6073

Ankara-Şereflikoçhisar, Bala, Haymana, Evren, Gölbaşı ilçeleri Türkiye'nin en kurak bölgesinde yer almaktadır. Özellikle Ş.Koçhisar ve civarı bitkisel üretimde hububat-nadas veya arız ekimi denilen tarlayı nadasa bırakılmadan her yıl ekim yapılmaktadır.

SORU 1- Tarımsal girdi fiyatlarının her geçen gün artmasından dolayı üretim maliyetleri yükselmektedir. Hükümetiniz geçen sene hububat alım fiyatını 80.000 TL olarak açıklamıştı. 1999 yılında açıklanan bu rakamlarla çiftçi malını kepek fiyatına satmak zorunda kalmış, peşin ödemeyi taahhüt etmenize rağmen 3'er aylık gecikmeyle ödeme yaptınız. Bu da yetmiyormuş gibi çiftçiye zamanında ödeme yapmadığınızdan dolayı Ziraat Bankası'na olan borcunu ödeyemediği için faizli ödemeye girmiş hatta malına haciz gelmiştir. Hububat alım fiyatlarını geçen seneden bugüne enflasyon %70'ler civarında seyretmesine rağmen bu sene açıkladığınız buğday taban fiyatı 102.000 TL 'dir. Bu rakam %20'ler seviyesinde bir artışı ifade etmektedir. Bu sene açıklanması gereken fiyat 152.000 TL olmalıdır. Çiftçilerimizin tarımsal girdi fiyatlarındaki artışı nasıl telafi etmeyi düşünüyorsunuz? Bu taban fiyat beklenirken aldığınız kıstaslar nelerdir? Aç kalmakla karşı karşıya bırakılan hatta elindeki tarımsal aletlerini satarak ayakta durmaya çalışan çiftçilerimize 2001 yılında çiftçiliği bırakmalarını mı öneriyorsunuz?

CEVAP 1- Ülkemizin ekonomik anlamda düzlüğe çıkabilmesi için ülke menfaatleri göz önüne alınarak uygulanan politikalar çerçevesinde bu yıl hububat politikaları gerçek zeminine oturmaya başlamış, asıl desteklemenin ürün fiyatının tarla maliyetleri esasına göre belirlenmesi ile sağlanacağı gündeme getirilmiştir. Bu nedenle açıklanan destekleme fiyatlarının önceki yıllar baz alınarak artırılması yerine, tarla maliyetinin üzerindeki bir fiyatla tespiti öngörülmüştür.Türkiye'nin makro ekonomik dengeleri göz önüne alınarak ürün tarla maliyetinin %25 fazlası verilerek bu yılki destekleme fiyatı belirlenmiştir. 2000 yılı enflasyon hedefleri toptan eşyada %20, tüketici fiyatlarında ise %25'tir. Bu hedefler de göz önüne alınarak, tüm imkanlar zorlanmış ve geçen yıla göre hububat alım fiyatlarında %27,5 ile %36,5 arasında değişen oranda bir artış sağlanmıştır.

Ayrıca bu fiyatlara 01 Temmuz 2000 tarihinden başlamak üzere ekim sonuna kadar 15 günde bir 1000 TL/Kg'lık artış yapılacaktır. Bu artışlarda dikkate alındığında buğdaylarda yapılan artış %37,5, arpalarda %46-47, mısırlarda ise %40 seviyelerine ulaşmaktadır.

SORU 2- Yukarıda belirtilen ilçe ve beldelerinde yaşayan çiftçi ve köylülerimize üretimde verimliliğin yükseltilmesi için tarımsal sulama projeleriyle ilgili bir çalışmanız var mıdır? Bu çalışmalar nelerdir? Sulama tesisi kurmak isteyen çiftçilere ne gibi destek sağlamayı düşünüyorsunuz?

CEVAP 2 –Tarımsal sulama projeleri bakanlığımızca hazırlanmamaktadır. Tarımsal sulama projeleri ile sulama tesisi kurmak isteyen çiftçilere sağlanacak destekler Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nce yürütülmektedir.

SORU 3- Ş.Koçhisar Belde ve Köylerindeki çiftçilerimiz bu sene kuraklıktan dolayı büyük zararlar görmüştür. Bu zararlarını nasıl ve ne zaman telafi etmeyi düşünüyorsunuz?

CEVAP 3- Ankara İlinin Şereflikoçhisar, Evren, Polatlı, Haymana, Elmadağ, Çubuk ve Bala ilçelerine ait 73 köyde 4868 çiftçi ailesine ait 487.145 dekar buğday ve arpa ekili alanda dolu, don, çürüme ve deprem nedeniyle %45-70 oranında zarar meydana geldiği, 626 adet küçük - büyükbaş hayvanın telef olduğu afet ihbarı olarak bildirilmiş olup, kuraklık afeti ile ilgili bakanlığımıza intikal eden afet ihbarı bulunmamaktadır.

Hasar tespit çalışmaları tamamlandığı takdirde;

- Ekiliş ve ürünleri %40 ve üzeri zarar gördüğü 5254 sayılı kanun çerçevesinde il ihtiyaç komisyon kararına bağlanan çiftçilere; talepleri olduğu takdirde 2000 yılı güzlük ekilişlerinde kullanılmak üzere 1 yıl vadeli hububat tohumluğu yardımı yapılacaktır.
- Tarımsal varlıkları %40 ve üzerinde zarar gördüğü il hasar tespit komisyon kararına bağlanan üreticilerin hayvan kayıpları 2090 sayılı kanun çerçevesinde ayni olarak karşılanacaktır.

Ayrıca söz konusu çiftçilerin zirai kredi kuruluşlarına olan borçlarının ertelenmesi konusundaki talepleri ilgili zirai kredi kuruluşlarına intikal ettirilecektir. Afete maruz çiftçileri bir an önce üretici durumuna getirmek amacı ile zirai kredi borçlarının bir yıl süre ile faizsiz olarak ertelenmesi ile borcu olmayan üreticilere de T.C. Ziraat Bankası'ndan düşük faizli bir yıl vadeli kredi kullanma imkanı sağlayacak olan bir kararname taslağı hazırlanarak Bakanlar Kurulu'na sunulmuştur.

SORU 4- Şereflikoçhisar Şanlı kışla köyünde bulunan TMO ofisi bulunmaktadır. Bu ofis geçtiğimiz sene kapatılmıştır. Bu doğru mudur? Kapatma gerekçeniz nedir? Tekrar açmayı düşünüyor musunuz? Açmama nedeniniz nedir?

CEVAP 4-Yapılan değerlendirmeler sonucu 1999 yılında Şanlıkışla Ekip Şefliğinde faaliyet gösterilmemiş ancak; bu yıl söz konusu Ekip Şefliği alım faaliyetinde bulunacak olup, yöre üreticilerine hizmet sunacaktır.

SORU 5- Yörede hayvancılığın geliştirilmesi için yem bitkileri üretimi gibi konularda teşvik uygulamanız var mıdır?

CEVAP 5- Yem bitkileri ekilişlerinin artırılarak kaliteli kaba yem açığının giderilmesi ve meralar üzerindeki aşırı baskının azaltılması, verimleri azalan çayır mera alanlarının ıslah edilerek otlatma kapasitelerinin artırılması, hayvancılığın yeşil ve sulu kaba yem ihtiyacının giderilmesi ve yıl boyu yeşil yem zincirinin kurulmasını temin etmek amacıyla silaj yapımını teşvik etmek, projenin uygulandığı pilot köylerde hayvan ırkının ıslah edilerek kültür ırkı hayvancılığını teşvik etmek, bu faaliyetlerle ilgili özendirici ve teşvik edici girdileri temin ederek 4342 sayılı Mera Kanunu ile

öngörülen çalışmaların yürütülmesi amacıyla, 81 ilimizde uygulanmakta olan "Çayır Mera Yem Bitkileri ve Hayvancılığı Geliştirme Projesi" Ankara ilinin 4 ilçesine bağlı 5 köyde 1996 yılından bu yana başarı ile uygulanmaktadır. Proje ile çiftçimize tohumluk girdisinde %50 destek sağlanmakta, ekim ve hasat dönemlerinde alet ve makine tahsisi yapılmakta, süt ineği besiciliği için karma yem desteği verilmekte, köylerdeki meralarda ıslah işlemlerini tamamen proje bütçesi ile gerçekleştirmektedir. Ayrıca gerek çiftçi bazında gerekse teknik eleman düzeyinde eğitimlerde yapılmaktadır. Proje uygulamaları neticesinde Ankara ilinde proje uygulanan pilot köylerde, Macar fiği ekim alanı 3-5 kat, silajlık mısır alanı 108 kat artmıştır. Korunga ve yonca ekim alanlarında ise büyük bir değişiklik sağlanamamıştır. Çiftçi bir dekardan en yüksek verimi alma yolunu seçmiştir. Silaj yapımı mısırda 3840 ton, Macar Fiği'nde ise 8100 ton olup toplam 11.940 tona ulaşmıştır. 1996 yılında toplam silaj miktarı 106 iken 112 kat artmıştır. Bu çalışmalar projenin uygulandığı köylere yakın olan köyleri de etkileyerek genişlemeye devam edecektir. Söz konusu proje 2000 yılında sona erecek olmasına rağmen gerekliliği düşünülerek beş yıl daha uzatılmıştır.

SORU 6- Yörede üretilen bitkisel ve hayvansal üretimin yerinde işlenebilmesi için tesislere ne gibi teşvikler verilmektedir? Bugüne kadar kaç tesise ne kadar TL teşvik verilmiştir?

CEVAP 6- Yörede üretilen bitkisel üretimin yerinde işlenmesi için kurulacak olan tesislere bakanlığımızca verilen herhangi bir teşvik bulunmamaktadır. Türkiye'de Tarımsal Sanayi yatırım teşvikleri Başbakanlığa bağlı Hazine Müsteşarlığımızca düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamında verilmektedir.

Ancak; hayvancılığın desteklenmesi için hazırlanan 10 Mayıs 2000 tarih ve 24045 sayılı Kararnamede şu konulara yer verilmiştir.

-Yem Bitkileri Üretiminin Desteklenmesi:
Bakanlığımızca onaylanan yem bitkileri üretim projelerinin, nakliye ve gübre bedelleri hariç, çok yıllık yem bitkilerinde birinci yıl yatırım giderleri ve uygun görülen işletme giderlerinin ekiliş alanları ile uyumlu alet ve ekipman dahil %30'u, tek yıllık yem bitkilerinde ise işletme giderlerinin ekiliş alanları ile uyumlu alet ekipman dahil %20'si, doğrudan üreticilere ödenecektir.

-Yurt İçinde Yetiştirilen Belgeli Damızlıkların Desteklenmesi:
Yurt içinde, çiftçi veya Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nce yetiştirilen ve Bakanlığımızca damızlık belgesi veya sertifika verilmiş kültür ırkı damızlık gebe düveleri satın alanlara; damızlık belgesine veya pedigriye sahip süt sığırları için bakanlığımızın her yıl ocak ayı içerisinde belirleyeceği hayvan fiyatının %30'u, saf ırk sertifikasına sahip kültür ırkı süt sığırları için ise bu fiyatın %15'i ödenir. Bu desteklemeden yararlanacak hayvan sayısı 5 yılda toplam 100 bin başı geçmeyecektir.

-Suni Tohumlama Faaliyetlerinin Desteklenmesi:
Suni tohumlama yaptıran yetiştiricilere; kalkınmada öncelikli iller ve soy kütüğüne kayıtlı işletmelerde daha fazla olmak üzere, kriterleri ve miktarları bakanlığımızca çıkarılacak tebliğ ile belirlenecek teşvik primi ödenecektir. Bu desteklemeden yararlanacak hayvan sayısı 5 yılda toplam 10 milyon başı geçmeyecektir.

Diğer yandan, gerçek ve tüzel kişi ile kuruluşlarca yeni kurulacak suni tohumlama ekiplerinin teknisyen termosu, sıvı azot kabı, suni tohumlama sandığı, dekonjelatör, pistole, payet pensi, makas gibi demirbaş malzeme bedellerinin her yıl ocak ayı içerisinde bakanlığımızca belirlenecek değer üzerinden, kalkınmada öncelikli illerde %50'si, diğer illerde %25'i teşvik primi olarak ödenecektir. Bu desteklemelerden yararlanacak ekip sayısı 5 yılda toplam 2000'i geçmeyecektir.

Ankara ili dahilinde, 12 süt işletmesine süt teşvik primi verilmesine başlanmış olup, halen 20 süt işletmesine süt teşvik primi verilmektedir. 1999 yılı itibariyle, 69.506.140.000 TL süt teşvik primi ödenmiştir.

SORU 7- Artan tarım maliyetleri karşısında belirlediğiniz hububat alım fiyatıyla köylümüze adeta öl mesajı verilmiştir. Ziraat Bankasına borcunu ödeyemez duruma gelen çiftçi ve köylülerimizin köylerine, ziraat aletlerine hatta evlerine hacizler gelmektedir. Köylülerimizin Ziraat Bankasına olan borcunun faizini ertelemeyi düşünüyor musunuz? Ne zaman?

CEVAP 7- 5254 ve 2090 sayılı kanunlarda tanımlanan tabii afetlerden, ürün deseni içersindeki ekilişleri veya tarımsal varlıkları en az %40 oranında zarar gören ve bu durumları il ihtiyaç veya il hasar tespit komisyonlarınca belirlenen üreticilerin T.C. Ziraat Bankası'na, tarım işletmelerine ve tarım kredi kooperatiflerine olan 2000 vadeli ve 2001 yılına sarkan zirai kredi borçlarının vade tarihinden itibaren bir yıl süre ile faizsiz olarak ertelenmesini öngören bir kararname hazırlanarak Başbakanlığa sunulmuştur.

Bu kararnameye göre hasar oranının tespitinde çiftçilerin tüm tarımsal varlığı esas alınmış ise, zirai kredi borçlarının tamamı, sadece ürün deseni esas alınmış ise zarar gören bitki türüne ait bitkisel üretimle ilgili zirai kredi borçları ertelenmesi; zarar gördüğü tespit edilen üreticilere T.C. Ziraat Bankası ve tarım kredi kooperatiflerince, belirlenecek limitler dahilinde yeni kredi açılması; kredi kuruluşlarından zirai kredi almamış çiftçilerin aynı nedenlerle meydana gelen zararları, il hasar tespit ve ihtiyaç komisyonlarınca belirlendiği takdirde; söz konusu çiftçilere T.C. Ziraat Bankası'nca düşük faizli ve bir yıl vadeli zirai kredi verilmesi öngörülmüştür.

SORU 8- El koyduğunuz 5 bankaya ödenen 5 milyar dolar ülkemizde tarım ve hayvancılıkta harcanmış olsaydı ülke ekonomisine katkısı ne olurdu? Hükümetiniz en son olarak ofşhorcuların 20 milyarına kadar olan paralarını ödeme kararı aldınız, bunlara ödenen paralar üreticiye kaydırılmış olsaydı ülke ekonomisine katkısı ne olur?

CEVAP 8- Bakanlığımızca yeni projeler üretilmekte ve bunlar üzerinde çalışmalar hızla devam ettirilmektedir. Bu projeler ana başlıklar halinde aşağıda belirtilmektedir.

Özellikle büyük miktarda stok oluşturan ve böylece büyük ekonomik kayıplara neden olan şeker pancarı, tütün, fındık ve çay gibi ürünlerin yerine; ülkemizin üretim açığı olan ve son yıllarda ithale de konu olan yağ bitkileri, mısır ve kaliteli kaba yem bitkilerinin ikamesini mümkün kılacak "Bazı Tarımsal Ürünlerde Parite Uygulaması Projesi" Bakanlar Kurulu'na sunulmuş ve kurul tarafından genel olarak olumlu destek görmüştür.

Tarım sektöründe var olan koordinasyonsuzluğu ortadan kaldırarak, tarım hizmetlerinin düzenlenmesiyle ilgili yeni politikaların belirlenmesi, tarımsal destekleme sisteminin yeniden yapılandırılması ve tarımsal veri tabanı çalışmalarını yürütmek amacıyla "Tarımda Yeniden Yapılandırma ve Destekleme Kurulu" oluşturulmuştur.

Çiftçilerimizi yönlendirici mahiyette olacak yeni destekleme sisteminin geliştirilmesi ve desteklerin direk olarak üreticilere ulaştırılmasını sağlayacak fark giderici ödemeler, prim ödemeleri ve doğrudan gelir desteği gibi yeni sistemler üzerindeki çalışmalar tamamlanmıştır. Projeler uygulamaya hazırdır.

Tarımda mevcut politikaların değiştirilerek hedef çiftçilere doğrudan gelir desteği sağlanması ve kayıt sisteminin oluşturulması amacıyla hazırlanan "Doğrudan Gelir Desteği Pilot Projesi" 2000 yılı içinde seçilen ve dört pilot ilçede, dört pilot üründe başlatılmıştır.

Pilot bölgede uygulanacak destek miktarı; her hedef çiftçi için 199 dekara kadar olan arazi miktarı için, dekar başına 5 ABD doları karşılığı Türk lirası olarak uygulanacaktır.

Bakanlığımızca daha önce hazırlanarak gündeme getirilen ve ülkemizde aşırı üretim nedeni ile stoğa üretim yapılan tütün, şekerpancarı, fındık ve çay üretiminin yurt içi ve yurt dışı tüketim miktarında kalmasını sağlayarak, her ürün için, üretimden çekilecek alanlarda öncelikle ülkemizin ihtiyacı olan ürünlerin yetiştirilmesini öngören toplam maliyeti 588 milyon ABD doları olan "Alternatif Ürün Projesi", bakanlığımız ve ilgili kuruluşlarla işbirliği içinde hazırlanmış olup, kredi verildiğinde uygulamaya konulacaktır. Bakanlığımız bu proje için hazırdır.

Çiftçilere götürülecek hizmetlerin daha etkili olması ve destekleme politikalarının günün koşullarına göre yeniden düzenlenmesi amacıyla, toplam maliyeti 250 milyon ABD doları olan "Çiftçi Kayıt Sistemi Projesi" hazırlanmıştır.

Proje ile, ülkemizde tarımsal üretimde yoğun olarak kullanılan ve üretim maliyeti üzerinde önemli etkileri olan tarımsal girdilerden; en başta mazot olmak üzere, kimyevi gübre, sertifikalı tohum ve fidan, zirai mücadele ve veteriner sağlık ilaçları, sulama suyu, yem, damızlık hayvan ve tarımsal kredilerin üreticilere daha ucuz ve dünya fiyatlarından sağlanması amaçlanmaktadır. Yurt içi ve yurt dışı kaynak arayışları sürdürülmekte olan projenin maliyeti 750 milyon ABD doları olup, doğrudan gelir desteği kavramı içerisinde uygulanacaktır.

Ülkemizdeki kaba yem açığının kapatılması amacıyla bakanlığımızca yürütülmekte olan "Çayır Mera Yem Bitkileri ve Hayvancılığı Geliştirme Projesi " 81 ilde uygulamaya konulmuştur.

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü'ne (TİGEM) bağlı işletmelerde kısıtlı kamu kaynakları nedeni ile yapılamayan yatırımların yapılması ve böylece üretim teknolojilerinin yenilenerek verimliliğin ve yürütülen hizmetin etkinliğinin artırılması amacı ile "TİGEM - özel sektör işbirliği" çerçevesinde iştirakler kurulması planlanmıştır. Konuya ilişkin olarak yürütülen çalışmalarla, iştirak kurulacak 10 işletme belirlenmiş; bu işletmelerin arazi, tesis ve diğer varlıkları değerlendirilerek kira

bedellerinin tespitine esas olmak üzere kıymet takdirleri yapılmıştır. Ayrıca, kurulacak anonim şirketlerle ilgili bir model çalışması da yapılmıştır.

Çiftçilerimizin teşkilatlanmasında büyük bir boşluğu doldurmak ve tarımsal yapımızda önemli bir eksiklik olan tarımsal üretici birliklerinin kurulup gelişmesini sağlamak amacıyla, FAO'nun mali ve teknik desteği de sağlanarak "Tarımsal Üretici Birliklerinin Geliştirilmesine Yardım Projesi" tamamlanmıştır. Daha sonra "Tarımda Yeniden Yapılandırma ve Destekleme Kurulu"nda ele alınarak proje çerçevesinde oluşturulan çalışma grupları tarafından yeniden hazırlanan Tarımsal Üretici Birlikleri Yasa Tasarısı, kurul tarafından olumlu bulunmuş ve bakanlığımızca Başbakanlığa kanunlaşmak üzere sevk edilmiştir.

Tarımda reform niteliğindeki bu kanun geniş katılımlarla hazırlanmıştır. Tarıma ilişkin yetki ve sorumlulukların pek çok kurumun görev alanına girmesi nedeniyle, tarımda söz sahibi kurum ve kuruluşların birlikte karar verebileceği uzun süreli tarım politikaları oluşturmak amacıyla "Tarımsal Destekleme ve Yönlendirme Kurulu"nun kuruluşunu, dolayısıyla bütün tarımsal destekler ve hizmetlere karar verebilecek ve tarımsal üretimin iç ve dış pazar şartlarına uygun miktar ve kalitede üretilmesini yönlendirecek, kurulun çalışma esaslarını ortaya koyarak tarım hizmetlerinin bir bütün halinde yeniden düzenlendiği, tarımda izah edilmeye çalışılan darboğazları çözecek çerçeve kanun niteliğindeki "Tarım Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun" hazırlanarak Başbakanlığa sunulmuştur.